

YASHIL

**IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT**

*Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik,
ilmiy, ommabop jurnal*

**"AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA HISOBİ,
IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNING ROLI HAMDA
ISTIQBOLDAGI VAZIFALAR" MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

MAXSUS SON / №5

BASE

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

OPEN ACCESS

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ROAD

Crossref

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

2025-yil 17-18 aprel

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA
BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 479 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

1-SEKSIYA: BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	12
SUT YO'NALISHIDAGI QORAMOLCHILIKDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	13
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Karimov Ikrom, Abduganieva Dildora	
MEHNAT HAQI BO'YICHA MUOMALALARDA XATO, FIRIBGARLIK VA NOQONUNIY AMALLARNI SUD BUXGALTERIYA EKSPERTIZASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	17
Xasanov Baxodir Akramovich	
G'ALLACHILIK KLASSTERINING TASHKILY MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH	20
Dusmuratov Radjabbay Davlatbaevich, Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	
KORXONA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI QADRSIZLANISHI AUDITINING METODOLOGIK ASOSLARI	24
Urazov Komil Baxramovich, To'rayeva Farida Rustamovna	
AGROKLASTERLAR ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	28
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
KONSOLIDASIYALASHGAN MOLIVAVIY HISOBOTLARNI TUZISHNING BUGUNGI KUNDAGI ZARURATI.....	34
Avazov Ilxom Ravshanovich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING BARQARORLIK STANDARTLARI	37
Kurbanov Ziyat Niyazovich	
ВВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	41
Серекбаева Сауле Габитовна, Эшмуратов Улугбек Ташмуратович	
TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR AUDITINI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	46
Raximova Umida Rabbimovna	
AGROIQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA JORIY AKTIVLAR INVENTARIZATSIYASINI O'TKAZISH VA UNING TAHLILI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNI SHAKLLANTIRADIGAN OMILLAR	51
Abduganiyev Jahongir Behzod o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	55
A.I.Alikulov, M.Sh.Baxriyev, M.N. Fayzullaev	
G'ALLACHILIK KLASSTERLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI VA XORIJ TAJRIBALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	59
Yuldashev Sherali Xaitovich, Xusanov Jaloliddin Xolmamat o'g'li, Tolibov Azamatjon Olimovich	
STRATEGIES FOR ADVANCING THE STANDARDS RELATED TO ACCOUNTING FOR FOREIGN EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN UZBEKISTAN	63
Urazov K.B., Umarova Sh.K.	

BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA LOGISTIKA XARAJATLARI HISOB VA HISOBOTLARINI Yuritishni Takomillashtirish.....	68
Nasim Boboev, Yorbekova Dilorom Muxammadqulovna, Umidullo Fayzullaev	
ASPECTS OF ACCOUNTING CONFIGURATION AND ORGANIZATION IN MODERN ECONOMIC SETTINGS.....	73
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, Bahodirov Qosimxon Nasimxon o'g'li, Abdixalimov Nodirbek Abdumutal o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КЛИЕНТОВ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В БАНКОВСКОЙ ПРАКТИКЕ	77
Нарзиева Гузаль Бахтиёровна	
BARQAROR O'SISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA SIRKULAR IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNI MOLİYALASHTIRISH MASALALARI	81
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	85
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna, Rasulova Sevinch Shodiyor qizi	
THE ROLE OF INTERNAL AND EXTERNAL AUDIT IN STRENGTHENING CORPORATE GOVERNANCE IN UZBEKISTAN	88
Urazov Komil Bahromovich, Oblokulov Sukhrob Usmon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOB (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA).....	90
Hamdamova Guljaxon Ablokulovna, Shakaraliyev Avazbek Xasan O'g'li, Daniyrov Xurshid Baxtiyorovich	
АДАПТАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	93
Ёрбекова Дилором Мухаммадқулловна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Мамадиёров Хусниддин Хасанович	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVENTARIZATSIYA NATIJALARI TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH XUSUSIYATLARI.....	97
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinova	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	100
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	107
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI JADAL RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR SHAROITIDA G'ALLACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI, MOHIYATI VA ISTIQBOLLARI.....	111
Yuldashev Sherali Xaitovich, Pardaboyev Asror O'lmas o'g'li	
AGROKLASTERLARDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	115
Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
BANK SEKTORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	120
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi, Zarmaxmatov Nomozjon Boxodir o'g'li	
THE STATUS OF ACCOUNTING TODAY	123
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, O'ktamov Nuriddin Abdumalik O'g'li, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo O'g'li	
CHANGES IN THE STRUCTURE OF AGRICULTURE OF UZBEKISTAN AND THEIR ECONOMIC- STATISTICAL ANALYSIS.....	126
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo ugli	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH.....	130
Raximova Umida Rabbimovna, Abdurahmanova Jasmina Baxtiyorovna	
KORXONALARDA XARAJATLAR HISOBINING ZAMONAVIY USULLARI.....	133
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH JARAYONLARI.....	137
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Xusanov Shohjahon Shavxidin o'g'li, Rustamova Dildora Dunyodjon qizi	
BUDJET HISOBINING IQTISODIYOTIMIZDA TUTGAN O'RNI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	143
Tuxtayev Zafar Mamatkulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARNING TASHKILIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	147
Fayzullayev Murodbek Nematullayevich, Alikulov Abdimo'min Ismatovich	
2-SEKSIYA: INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....151	
KAMBAG'ALLIK MUAMMOSI, UNI BARTARAF ETISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HOZIRGI HOLATI	152
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Aslonov Xotamjon Sharifboy o'g'li, Esirgapov Diyor Akramovich	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
"YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURIYATI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	162
Olmasov Umidjon G'iyosovich, Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA CHORVACHILIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	168
Kudratov Rizo Turdibayevich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	172
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
"OZIQ-OVQAT ISROFI VA U BILAN KURASHISH STRATEGIYALARI"	176
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abduqahhorov Najmiddin Sayfiddin o'g'li, Vaslidinov Behruz Vaslidinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	182
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	185
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov, Ilhom Mamatqulov	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH	190
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Baxriddinov Abubakir Oloviddin o'g'li	
IKTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH.....	195
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
XIZMAT KO'RSATISHDA ELEKTRON TIJORATNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	199
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Safarova Baxora Aslamovna, Bozorova Beg'ubor Tolib qizi, Murodqulova Mexrangiz Dilshodovna, Avazboyeva Ruxshona Azizovna	

CHORVACHILIKDA VETERINARIYA XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	202
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich	
O'ZBEKISTONDA LOGISTIK MARKAZLARNI RIVOJLANTIRISHNING HOLATI VA ISTIQBOLLARI	206
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Tursunaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li, Toshniyozov Anvarbek Alisher o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI	211
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Bilolbek Quvonchbek o'g'li Boytemirov	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI	215
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Iymonqulova Mavluda O'rozali qizi, Raxmonberdiyev Sherzod Alisher o'g'li	
ЗАНЯТОСТЬ И СОКРОЩЕНИЕ БЕЗРОБОТИЦЫ В УСЛОВИЯХ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	219
Назарова М.Ш., Бердикулов Р.А.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SAVDOSINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI.....	226
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
“YASHIL IQTISODIYOT”NI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARIDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI	230
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova	
UZUMCHILIK TARMOG'IDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA ERISHISHDA SUVDAN TEJAMKORLIK BILAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI.....	235
Salamov Ibroxim, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich	
QISHLOQ HUDUDIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	239
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
BOZOR IQTISODIYOTIDA MULKCHILIK MUNOSABATLARINI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva	
GLOBAL BIZNESDA STRATEGIK YONDASHUVLAR	247
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Umrzoqov Adxam, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVATLASH TIZIMI TAHLILI	251
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ibragimov Jahongir Ilhom o'g'li, IbragimovBotir Uktamboy o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO SIYOSATI.....	257
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev	
THE SOCIO-ECONOMIC IMPORTANCE OF ACCELERATED DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN A MODERN MARKET ECONOMY	262
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Ro'zmatov Feruzbek Inoyat o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” TAMOYILLARINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY VAZIFALAR	265
Xudoyberdiyev.U.X., Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
YOSHLAR ORASIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	268
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
O'TISH DAVRIDAGI IQTISODIYOTDA KICHIK KORXONALARNING LOGISTIKA TIZIMI	273
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
GLOBAL ISISH SABABLARI VA UNING IQTISODIY OQIBATLARI.....	278
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SERVIS XIZMATI KO'RSATISHDA CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	282
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	

AGROTURIZMNING YASHIL IQTISODIYOTDAGI O'RNI VA AHAMIYATI: O'ZBEKISTON UCHUN XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKLIFLAR.....	287
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Yuldoshev Husniddin To'liqin o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
“YASHIL” IQTISODIYOTGA O'TISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI	293
Kudratov Rizo Turdibayevich	
PARRANDA TUXUMINI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK MUHITNING IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA TA'SIRI.....	297
Vaslidinov Bexruz Vaslidinovich, Salamov Ibrohim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI.....	302
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARI SOTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA TARMOQNI MODERNIZATSIYALASH	308
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
IQTISODIY TENGSIZLIK VA U BILAN KURASHISH USULLARI.....	313
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Mahammadahliyev Muhammadkarim, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li	
“YASHIL” IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTONDA BANDLIKKA TA'SIRI.....	316
Nazarova M.Sh., Berdiqulov R.A.	
SAMARQAND VILOYATIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	322
Jo'raqul Rahmiddin o'g'li Yaxshiliqo, Farhod Mahmudovich Tirkashev	
O'ZBEKISTONDA “YASHIL” IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI	327
Maryam Sharipovna Nazarova, Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov, Ilhom Mamatqulov	
QISHLOQDA YASHOVCHI AYOLLAR – MEHNAT RESURSLARINING ISHSIZLIK MASALALARI.....	332
Murtazayev Olim, Murtazayev Akbarxon Olimovich	
XXI-ASRDA SHAKLLANGAN YANGI IQTISODIYOTLAR TARKIBIDA KREATIV IQTISODIYOT PRINSIPLARI VA TURLARINING NAZARIY MASALALARI.....	336
Mamayunus Pardayev, Obid Pardayev	
ISHSIZLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI VA BANDLIKNI OSHIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	340
Navruzbek Azimjonovich Rajabov, Safarova Bahora Aslamovna	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASINING YANGI TALABLAR DOIRASIDA TAKOMILLASHUVI	344
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Babanazarova Sevara Abdunazarovna	
YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH MUHIM VA DOLZARB MASALALARDAN BIRIDIR	348
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Mirzayev A	
QISHLOQ XO'JALIGIDA AGROTURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI.....	352
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Kudratov Rizo Turdibayevich	
XO'JALIK YURITUVCHI SubyektLARDA INSON RESURSLARINI BAHOLASH VA TAHLILIGA NAZARIY YONDASHUVLAR	358
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusova, Babanazarova Sevara Abdunazarovna, Mamayunusov Temur Olimovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK TA'LIM VA UNI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	362
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Solayev Sanjar Hamdam o'g'li	
MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASIDA ZAMONAVIY TALABLARDAN KELIB CHIQUADIGAN YONDOSHUVLAR.....	365
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Mamayunusov Temur Olimovich	
3-SEKSIYA: QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI.....	369
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО.....	370
Мухамедиева Дилноз Тулкуновна, Сафарова Лола Улмасовна	
IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH: MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASSTERLARI EKIN MAYDONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov	
BOG'DORCHILIK TARMOG'INING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARINING EKONOMETRIK TAHLILI	379
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Urdushev Xamrakul, Jalilov Shoxrux Zafar o'g'li	
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: IMPORTANCE, DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION	383
Koshkaldal Iryna, Celms Armands, Gurskiene Virginija, Dombrovska Olena	
О МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ РЕШЕНИЮ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ГОЛОВОЛОМОК НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	386
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Z.U., Muradova Mexribon Sobirovna	
FIZIKA FANINING O'ZBEKISTON AGRAR IQTISODIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLARINI HAL ETISHDAGI POTENTIALSIALI.....	393
R. Berdiyev, U. E. Nurimov, B. U. Amonov	
FIZIKA FANINI INTERNET TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QITISH	397
Raximov O., Mamatkulov	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQUARISHNI TASHKIL ETISHDA KO'P OMILLI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	401
Mavlyanov Majid Tuychievich	
AYRIM IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA TAQRIBIY SONLARNING AHAMIYATI.....	406
Otaboyeva Aziza Shakirovna, Bozorboyev Komiljon Shuxrat o'g'li, Eshdaviatov Samandar Otabek o'g'li, G'aniyev Anvar Maqsud o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОМЕТРИИ	410
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Umida Uktamovna, Mayramaliyeva Dilbar Eldorovna	
MEVA VA SABZOVOTLARNI FIZIKAVIY USULDA QAYTA ISHLASH TEXNALOGIYASI.....	417
N.Mamatkulov., M.Raxmatov., R.Berdiyev	
BEGONA O'TLAR VA ZARARKUNANDALARGA QARSHI KURASHDA ROBOTOTEXNIKA	421
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otaboyeva Aziza Shakirovna, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
AQLLI SUG'ORISH TIZIMLARI YORDAMIDA SUV RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	425
Sulaymonov Mirobid Abdullolikhovich	
SMART TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SOTISH: BLOCKCHAIN TEXNOLOGIYASINING QO'LLANILISHI	342
Ahtamova Vasila Uktamovna	

RAQAMLI TAHLIL YORDAMIDA O'SIMLIKLAR UCHUN OPTIMAL O'SISH SHAROITLARINI YARATISH	436
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li, Hamdullayev Jamoliddin Feruzxon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RAQAMLI TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	440
N.Mamatkulov, R.Aminov	
UY HAYVONLARINI RO'YXATDAN O'TKAZISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGIDAGI IJTIMOIIY VA IQTISODIY AHAMIYATI	443
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich, Usanov Rashid Sharofovich	
ISSIQXONALARNING REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARUV MONITORING TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH, NAZORAT QILISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	448
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH.....	454
Usanov Rashid Sharofovich	
ZARARKUNANDALAR TARQALISHINI BASHORAT QILISHDA SUN'IY INTELLEKT MODELLARI.	458
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna	
QISHLOQ XO'JALIGI YERLARINI GEOMETRIK MODELLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY YONDASHUVI.....	462
Xaknazarova Xurshidabonu Kenjayevna	
FLUTTER ASOSIDAGI O'SIMLIKLARNI TANISH VA SOG'LOMLIGINI TAHLIL QILISH	467
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
FERMERLAR UCHUN MOBIL ILOVALAR: AXBOROT, TAHLIL VA MASLAHATLAR.....	471
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida Uktamovna	
IOT VA AI INTEGRATSIYASI ORQALI SUVNI TEJASH.....	475
Raxmatullayeva Nozima Shodiqulovna	

O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI

Maryam Sharipovna Nazarova
katta o'qituvchi

Farhod Mahmudovich Tirkashev
assistent

Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti talabasi

Ilhom Mamatqulov
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirishning asosiy bosqichlari, maqsad va vazifalari tahlil qilinadi. Atrof-muhitga zarar yetkazmasdan barqaror iqtisodiy o'sishga erishish, resurslardan oqilona foydalanish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash hamda yashil texnologiyalarni joriy etish orqali "yashil" iqtisodiyotga o'tishning dolzarbligi yoritiladi. Shuningdek, davlat siyosati, xalqaro tajribalar va mavjud muammolar asosida O'zbekistonda yashil iqtisodiyotning huquqiy, iqtisodiy va institutsional asoslari ko'rib chiqiladi. Maqola so'ngida ushbu yo'nalishda amalga oshirilishi zarur bo'lgan strategik bosqichlar taklif qilinadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, ekologik xavfsizlik, resurslardan oqilona foydalanish, yashil texnologiyalar, atrof-muhitni muhofaza qilish, energiya samaradorligi.

Abstract: This article analyzes the main stages, goals, and tasks of forming and developing a "green" economy in the Republic of Uzbekistan. It highlights the importance of transitioning to a green economy by achieving sustainable economic growth without harming the environment, using resources efficiently, ensuring ecological safety, and introducing green technologies. Additionally, the article examines the legal, economic, and institutional foundations of the green economy in Uzbekistan based on state policies, international experiences, and existing challenges. In conclusion, strategic stages that need to be implemented in this direction are proposed.

Key words: green economy, sustainable development, ecological safety, efficient use of resources, green technologies, environmental protection, energy efficiency.

Аннотация: В данной статье анализируются основные этапы, цели и задачи формирования и развития «зеленой» экономики в Республике Узбекистан. Особое внимание уделяется значимости перехода к «зеленой» экономике через достижение устойчивого экономического роста без нанесения ущерба окружающей среде, рациональное использование ресурсов, обеспечение экологической безопасности и внедрение зеленых технологий. Также рассматриваются правовые, экономические и институциональные основы «зеленой» экономики Узбекистана на основе государственной политики, международного опыта и существующих проблем. В заключение предлагаются стратегические этапы, которые необходимо реализовать в данном направлении.

Ключевые слова: зеленая экономика, устойчивое развитие, экологическая безопасность, рациональное использование ресурсов, зеленые технологии, охрана окружающей среды, энергоэффективность.

KIRISH

So'nggi yillarda global miqyosda ekologik muvozanatning buzilishi, iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlari, tabiiy resurslarning kamayib borishi va atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatadigan ishlab chiqarish jarayonlarining kuchayishi butun dunyo davlatlarini iqtisodiyotni qayta ko'rib chiqishga undamoqda. Shu nuqtai nazardan,

“yashil” iqtisodiyot tushunchasi ilgari surilib, u ekologik barqarorlik, iqtisodiy samaradorlik va ijtimoiy adolatni birlashtirgan yangi iqtisodiy model sifatida e’tirof etilmoqda.

“Yashil” iqtisodiyot – bu atrof-muhitga salbiy ta’sirni minimallashtirish, tabiiy resurslardan oqilona va tejamkor foydalanish, karbon chiqindilarini kamaytirish, qayta tiklanadigan energiya manbalariga o’tish, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish hamda fuqarolarning ekologik madaniyatini oshirishga qaratilgan iqtisodiy yondashuvdir. U nafaqat ekologik xavfsizlikni ta’minlaydi, balki yangi ish o’rinlari yaratadi, innovatsion texnologiyalar rivojiga turtki beradi va uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o’sishni ta’minlaydi.

O’zbekiston Respublikasi ham global tendensiyalarni inobatga olgan holda, yashil iqtisodiyot tamoyillarini milliy rivojlanish strategiyasiga integratsiya qilishga kirishgan. Mamlakatda “yashil” iqtisodiyotni shakllantirish yo’nalishida muhim qonuniy va institutsional asoslar yaratilmoqda, energiya samaradorligini oshirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, chiqindilarni qayta ishlash tizimini yo’lga qo’yish va ekologik toza transport vositalarini joriy etish kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Mazkur ishda O’zbekistonda “yashil” iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirish bo’yicha olib borilayotgan siyosat, mavjud imkoniyatlar, muammolar va ularni bartaraf etish yo’lari atroflicha tahlil qilinadi. Shuningdek, yashil iqtisodiyotga o’tishning asosiy bosqichlari, ularning mazmun-mohiyati va mamlakat taraqqiyotiga ta’siri haqida fikr yuritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARXI

“Yashil” iqtisodiyot tushunchasi xalqaro miqyosda birinchi bo’lib 1989-yilda Buyuk Britaniyaning “London Environmental Economics Centre” markazi tomonidan ilgari surilgan bo’lsada, bu konsepsiya 2008-yildan keyin global miqyosda keng muhokama etila boshlandi. Xususan, BMTning Atrof-muhit dasturi (UNEP) 2009-yilda “Global Green New Deal” konsepsiyasini ishlab chiqdi, unda yashil iqtisodiyot ekologik barqarorlik va iqtisodiy o’sishning muhim integratsiyasi sifatida ko’rsatib o’tilgan. Xorijiy olimlardan Nicholas Stern o’zining mashhur “Stern Review on the Economics of Climate Change” (2006) asarida iqlim o’zgarishining iqtisodiy oqibatlarini tahlil qilgan holda, yashil iqtisodiyotga o’tishning zarurligini asoslab beradi. Uning fikricha, hozirgi bosqichda ekologik xavfsizlikni e’tiborsiz qoldirish kelajakda ancha katta iqtisodiy yo’qotishlarga olib keladi. Robert Costanza va hamkorlari “ekosistema xizmatlari” (ecosystem services) konsepsiyasini ilgari surib, yashil iqtisodiyotni faqat texnologik yangilik emas, balki tabiiy resurslarning iqtisodiy bahosini qayta ko’rib chiqish orqali barqaror taraqqiyot omili sifatida qaraydi. Mariana Mazzucato o’z asarlarida davlatning faol roli, innovatsiyalar va yashil texnologiyalarni qo’llab-quvvatlashda hukumat siyosatining ahamiyatini ta’kidlaydi. Uning tadqiqotlari yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda davlat-xususiy sektor hamkorligining muhimligini ko’rsatadi. O’zbekistonda yashil iqtisodiyot masalalari so’nggi yillarda dolzarb ilmiy-analitik mavzuga aylangan. A. Teshaboyev, Sh. Qurbonov, D. Xolboev, N. Xayitov, S. Xashimova kabi olimlarning ilmiy ishlarida respublika sharoitida yashil iqtisodiyotga o’tish zaruriyati, mavjud resurslar, muammolar va imkoniyatlar chuqur tahlil qilinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani yozishda, tahliliy (analitik) yondashuv, solishtirma tahlil usuli, tizimli yondashuv, empirik ma’lumotlar tahlili, normativ-huquqiy tahlil, ilmiy-nazariy manbalar tahlili usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda butun dunyo iqlim o’zgarishi, ekologik muammolar va tabiiy resurslarning tugab borishi kabi global tahdidlar bilan yuzma-yuz kelmoqda. Aynan shunday sharoitda “yashil” iqtisodiyot konsepsiyasi barqaror rivojlanishning muhim yo’nalishi sifatida ilgari surilmoqda. O’zbekiston ham ushbu yo’nalishda faol islohotlarni amalga oshirmoqda. Mavjud iqtisodiy va ekologik holat tahlili asosida mamlakatda yashil iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirish jarayoni quyidagi jihatlar orqali baholanishi mumkin.

O’zbekistonda sanoat va energetika tarmoqlari iqtisodiy o’sishning asosiy drayverlari hisoblanadi. Biroq, bu tarmoqlarda energiyaning asosiy qismi an’anaviy manbalar – tabiiy gaz, ko’mir va neftdan olinadi. Bu esa nafaqat ekologik ifloslanish, balki atmosferaga chiqarilayotgan issiqxona gazlarining ko’payishiga sabab bo’lmoqda. Ayni vaqtda suv tanqisligi, yer degradatsiyasi, chiqindilarni boshqarish tizimining sustligi kabi ekologik muammolar iqtisodiyotga jiddiy bosim o’tkazmoqda. Shunday sharoitda yashil iqtisodiyotga o’tish strategik va dolzarb vazifa sifatida shakllanmoqda.

O’zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlangan “Yashil iqtisodiyotga o’tish strategiyasi – 2030” ushbu sohadagi eng muhim hujjat hisoblanadi. Ushbu strategiya asosida quyidagi ustuvor yo’nalishlar aniqlangan:

- qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish va ulushini oshirish;
- energiya samaradorligini oshirish;

chiqindilarni qayta ishlash tizimini rivojlantirish;
ekologik transport turlarini keng joriy qilish;
aholining ekologik savodxonligini oshirish;
atrof-muhitga minimal ta'sir ko'rsatadigan texnologiyalarga o'tish.

Ushbu yo'nalishlar bo'yicha normativ-huquqiy baza mustahkamlanmoqda. "Atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risida", "Energiya samaradorligi to'g'risida" va boshqa qonunlar, Prezident farmonlari va qarorlar ushbu jarayonning huquqiy asoslarini mustahkamlab bormoqda.

Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni mamlakatda bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda:

Birinchi bosqich (2020–2023): huquqiy-institutsional asoslarni yaratish, xalqaro tajribani o'rganish, pilot loyihalarni ishga tushirish.

Ikkinchi bosqich (2024–2026): qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish ulushini oshirish, sanoatda energiya tejankor texnologiyalarni keng joriy etish.

Uchinchi bosqich (2027–2030): yashil infratuzilma yaratish, barqaror yashil transport tizimlari va ekologik toza ishlab chiqarish jarayonlariga to'liq o'tish.

Bugungi kunda respublikada bir nechta quyosh va shamol elektr stansiyalari barpo etilgan. 2023-yil yakunlariga ko'ra, umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarishda qayta tiklanuvchi manbalarining ulushi 12% dan oshdi. Bundan tashqari, elektromobillar soni 2022-yilga nisbatan uch barobarga ko'paydi. "Yashil hudud" loyihasi doirasida shaharlarda millionlab daraxtlar ekildi, chiqindilarni ajratib yig'ish tizimi joriy qilinmoqda.

Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida O'zbekiston xalqaro hamjamiyat bilan hamkorlikni kuchaytirgan. BMT, UNDP, UNEP, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki kabi tashkilotlar bilan hamkorlikda qator loyihalar amalga oshirilmoqda. Bu loyihalar asosan quyosh va shamol energiyasini rivojlantirish, chiqindilarni qayta ishlash, suv resurslarini tejash, hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan. 2022–2024 yillar davomida ushbu yo'nalishlarga jalb qilingan grantlar va xorijiy kreditlar miqdori sezilarli darajada oshgan. Shu bilan birga, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyotga o'tishda bir qator muammolar mavjud:

Yashil texnologiyalarni joriy qilish uchun zarur infratuzilmaning yetishmasligi.

Mahalliy ishlab chiqaruvchilar orasida zamonaviy ekologik texnologiyalardan foydalanish darajasining pastligi.

Ekologik bilim va madaniyatning aholi o'rtasida yetarli darajada emasligi.

Malakali mutaxassislar yetishmasligi, ayniqsa, ekologik muhandislik va yashil energetika sohalarida.

- Ba'zi normativ hujjatlar o'rtasida muvofiqlikning yo'qligi va huquqiy bo'shliqlar.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish bo'yicha dastlabki chora-tadbirlar natija bera boshladi. Davlat siyosati, normativ huquqiy asoslar, xalqaro hamkorlik, va texnologik modernizatsiya orqali bu jarayon asta-sekinlik bilan amalga oshirilmoqda. Energiya samaradorligi oshib bormoqda, qayta tiklanuvchi energiya ulushi ortmoqda, ekologik madaniyat targ'iboti kengaymoqda. Shu bilan birga, mavjud muammolarni bartaraf etish uchun tizimli va izchil choralar zarur.

Quyida "O'zbekistonda Yashil iqtisodiyotni shakllantirish, rivojlantirish vazifalari va bosqichlari" mavzusiga oid jadval taqdim etilmoqda. Ushbu jadvalda asosiy vazifalar, bosqichlar va ularning tavsifi ko'rsatilgan.

1-jadval. O'zbekistonda Yashil iqtisodiyotni shakllantirish, rivojlantirish vazifalari va bosqichlari.

Bosqich	Vazifalar	Tavsif
Birinchi bosqich (2020–2023)	1. Huquqiy va institutsional asoslarni yaratish.	Yashil iqtisodiyotga o'tish bo'yicha normativ-huquqiy bazani shakllantirish, davlat siyosatini belgilash, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish.
	2. Yashil iqtisodiyotga oid dasturlarni ishlab chiqish.	Yashil energetika, chiqindilarni qayta ishlash, suv resurslarini tejash va ekologik transportni rivojlantirish bo'yicha dasturlarni yaratish.
	3. Pilot loyihalarni amalga oshirish.	Yashil energiya manbalarini joriy etish bo'yicha kichik miqyosdagi loyihalar (quyosh stansiyalari, shamol turbinalari)ni amalga oshirish.
Ikkinchi bosqich (2024–2026)	1. Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish ulushini oshirish.	Quyosh, shamol, gidroelektr stansiyalarini kengaytirish va energiya samaradorligini oshirishga qaratilgan choralar.
	2. Ekologik transport turlarini joriy etish.	Elektromobillar, jamoat transportida ekologik yoqilg'i manbalaridan foydalanishni rivojlantirish.

Bosqich	Vazifalar	Tavsif
	3. Sanoatni ekologik jihatdan toza texnologiyalar bilan jihozlash.	Energiya tejamkor va atrof-muhitga zarar keltirmaydigan texnologiyalarni sanoatga integratsiya qilish.
Uchinchi bosqich (2027–2030)	1. Yashil infratuzilma va ekologik transport tizimlarini rivojlantirish.	Shaharlar va qishloq joylarida yashil infratuzilma (yashil hududlar, toza transport tizimi)ni yaratish va kengaytirish.
	2. Yashil iqtisodiyotning asosiy tarmoqlariga to'liq integratsiya qilish.	Energiya, transport, sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlarini to'liq yashil iqtisodiyot tamoyillariga moslashtirish.
	3. Barqaror rivojlanishning global standartlariga to'liq moslashish.	O'zbekistonni xalqaro barqaror rivojlanish maqsadlari va yashil iqtisodiyot standartlariga to'liq moslashtirish.

Ushbu jadvalda ko'rsatilgan bosqichlar va vazifalar O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonining izchil va bosqichma-bosqich amalga oshirilishini aks ettiradi. Har bir bosqichning tavsifi va vazifalari mamlakatning ekologik barqarorligini oshirish, resurslardan samarali foydalanish va yashil texnologiyalarni rivojlantirishga qaratilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish bu nafaqat ekologik muammolarni hal etish vositasi, balki barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash, xalq farovonligini oshirish va kelajak avlodlar uchun sog'lom muhit yaratishning muhim omilidir. Mamlakatda ushbu yo'nalishda dastlabki huquqiy, institutsional va texnologik asoslar yaratilgan, xalqaro tajribalarni o'rganish va milliy sharoitga moslashtirish ishlari olib borilmoqda. Qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ulushi ortib bormoqda, ekologik toza transport turlarini joriy etish boshlangan, chiqindilarni qayta ishlash va suv resurslarini tejash bo'yicha qator loyihalar amalga oshirilmoqda.

Biroq, mavjud imkoniyatlar bilan bir qatorda, qator muammolar va cheklovlar ham kuzatilmoqda. Xususan, ekologik madaniyatning pastligi, yashil texnologiyalarning yetarlicha joriy etilmagani, malakali kadrlar tanqisligi va sarmoya yetishmovchiligi bu yo'nalishda yanada samarali harakat qilish zaruratini ko'rsatmoqda. Yashil texnologiyalar, ekologik toza ishlab chiqarish va energiya samaradorlikka oid alohida qonunlar qabul qilish zarur. Amaldagi normativ hujjatlarni o'zaro muvofiqlashtirish, ularni xalqaro standartlarga yaqinlashtirish lozim. Yashil iqtisodiyot yo'nalishida ishlovchi korxonalar uchun soliq imtiyozlari va subsidiyalar joriy etilishi maqsadga muvofiq. Xususi sektor va xorijiy investorlar uchun soddalashtirilgan kredit liniyalari va grant dasturlari yo'lga qo'yilishi kerak. Yashil energetika, ekologik muhandislik, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik iqtisodiyot sohalarida malakali kadrlar tayyorlash uchun maxsus ta'lim dasturlari ishlab chiqilishi zarur. Ilmiy-tadqiqot institutlari va universitetlar ishtirokida yashil iqtisodiyotga oid innovatsion loyihalar ishlab chiqilishi qo'llab-quvvatlanishi kerak. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida ekologik ta'limni kuchaytirish, ommaviy axborot vositalari orqali aholining ekologik savodxonligini oshirish bo'yicha doimiy kampaniyalar o'tkazish lozim.

Jamoatchilikni "yashil" hayot tarzi va iste'mol madaniyatiga jalb qilish uchun targ'ibot va tashviqot ishlari kuchaytirilishi kerak.

Har bir viloyat va tuman miqyosida yashil infratuzilma, ekologik transport, chiqindilarni qayta ishlash markazlari, energiya tejamkor qurilishlar rivojlantirilishi kerak. "Yashil hudud" dasturlari asosida daraxt ekish, yashil zonalarni kengaytirish ishlari tizimli amalga oshirilishi lozim. Germaniya, Xitoy, Janubiy Koreya kabi mamlakatlarning yashil iqtisodiyot tajribasini O'zbekiston sharoitiga mos holda tadbqiq etish zarur. Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirish orqali texnologiya transferi, grantlar va texnik yordam jalb qilinishi mumkin. Ushbu xulosa va takliflar O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini yanada jadallashtirish, mavjud muammolarni tizimli hal etish va barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va "yashil iqtisodiyot" yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi PF-16-sonli Farmoni. – T.: 2025-yil 30-yanvar.
- Xashimova S.N. Yashil iqtisodiyot. Darslik. – T.: "Ma'rifat", 2024. 224 bet. 3. Tirkashev, F. (2023). Intellectual mulkni boshqarish jarayonlari o'rganishning nazariy muammolari. – YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, –1(11-12).
- Tirkashev, F., & Musurmonov, N. (2024). Global iqtisodiy rivojlanish sharoitida yashil iqtisodiyot muammolari. – YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, –2(1).
- Tirkashev, F., & Toshpulatova, K. (2024). "Yashil" iqtisodiyot: konsepsiyaning shakllanishi va asosiy kategoriyalari. – YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, –2(1).
- Tirkashev, F., & Zarmaxmatov, N. (2024). Raqamli iqtisodiyotning zamonamizdagi bugungi o'rni. – YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, –2(1).

6. Tirkashev, F., & Xo'jaqulov, I. (2024). Jahon iqtisodiyoti va xalqaro savdo munosabatlari.–YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT,–2(1).
7. Tirkashev, F., & Raxmatullayev, S. (2024). Davlat-xususiy sherikchiligini rivojlantirishda klasterlarning ahamiyati.–YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT,–2(1).
8. Xamdamova, N., Tirkashev, F., Sayfullayev, A., & Erkinov, S. (2024). Chorvachilikning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati va uning rivojlanishi.–YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT,–2(1).
9. Tirkashev, F., & Asomiddinov, H. (2024). Mahalliy soliqlar va mahalliy yig'imlarning iqtisodiy mohiyati.–YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT,–2(1).
10. Tirkashev, F., & Isaxonov, S. (2024). Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.–YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT,–2(1).
11. Tirkashev, F., & Asomiddinov, H. (2024). Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati.–YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT,–1(1).
12. Tirkashev, F. M. (2025). INTELLEKTUAL MULK TOIFASINI TAVSIFLASH.–SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM,–3(32), 92-98.
13. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Tirkashev, F. M. (2025, January). "TURIZM SOHASINI JAMIYATGA TADQIQ QILISHNING KONTSEPTUAL ASOSLARI". In–INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE–(Vol. 3, No. 30, pp. 242-250).
14. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Tirkashev, F. M. (2024). AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO AMALIYOTI.–JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH,–7(12), 70-77.
15. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). "TURIZM SOHASI KLASSTERLASHUVI SHAROITIDA INFRATUZILMANING SAMARALI RIVOJLANISHI UCHUN USTUVOR VAZIFALARNI BELGILASH".–INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION,–3(35), 15-23.
16. Tirkashev, F. M., & Asomiddin o'g'li, A. H. (2025). MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI.–MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS,–1(4), 421-427.
17. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Mahmudovich, T. F. (2024). O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.–TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR,–1(1), 116-124.
18. Mahmudovich, T. F. O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.–"TOP IZLANUVCHI-2025" ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI, 116.
19. Tirkashev, F. M., & Abduvaliyev, A. U. (2025). Intellectual mulkning ishlab chiqarishdagi ahamiyati. *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*, (2025/3), 524–581.
20. Tirkashev, F. M., & Jamshidov, I. J. (2025). Teoretiko-pravovaya xarakteristika ekonomicheskikh otnosheniy. *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*, (2025/3), 313–317.
21. Tirkashev, F. M. (2025). Barqaror iqtisodiy o'sish va xizmatlar sohasini jadal rivojlantirishda intellektual mulkning asosiy muammolari va ularni hal etish yo'llari. *Xizmatlar sohasini strategik rivojlantirish orqali hududlarda barqaror iqtisodiy o'sish va aholi farovonligini oshirish imkoniyatlari* (pp. 219–221). Samarqand: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti matbaa bo'limi.
22. Yaxshiliqov, J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). Agroturizmni rivojlantirishda yashil iqtisodiyotning o'rni. *Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish yo'llari: Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari* (pp. 146–149). Khwarezm publication MCHJ.
23. Yaxshiliqov, J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). Causes, economic essence and forms of the emergence of agrarian tourism. *Manuscripts on the Pedagogical Research: Values and Modernity*, 2(1), 1–9.
24. Yaxshiliqov, J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). Turizm sohasi klasterlashuvi sharoitida infratuzilmaning samarali rivojlanishi uchun ustuvor vazifalarni belgilash. In *Innovative Developments and Research in Education: A Collection of Scientific Works of the International Scientific Online Conference (23rd January, 2025)* (Part 35, pp. 25–33). Ottawa, Canada: CESS.
25. Tirkashev, F. M., & Turdiyev, A. A. (2024). Tashkilotlarning kapital tarkibini shakllantirishga ta'sir qiluvchi intellektual omillar. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 1064–1073. Finland: Academic Research Science Publishers.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. maxsus son / № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
